

Salmonellarahastotyöryhmä, 1.kokous

Aihe: Järjestäytyminen, hankkeen tausta, yleiskeskustelu, säädöshankkeen aikataulu, työryhmän ohjelma

Aika: 8.9.2023 klo 9.00-12.00

Paikka: Valtioneuvoston kokouskeskus (SM), Kirkkokatu 12, nh Katariina, Teams

Osanottajat: Minna-Mari Kaila, MMM, pj (Paikalla, etänä)
Kajsa Hakulin, MMM, varapj (Paikalla, läsnä)
Juha Keski-Koukkari, MMM, siht. (Paikalla, läsnä)
Jyri Inha, VM, jäsen (Paikalla, etänä)
Veli-Pekka Hautamäki, OM, jäsen (Paikalla, läsnä)
Valpuri Tarkka, OM, varajäsen (Paikalla, läsnä)
Saara Meurasalo, MMM, jäsen (Poissa)
Esko Leinonen, Ruokavirasto (Paikalla, etänä)
Virpi Myllykoski, Ruokavirasto, varajäsen (Paikalla, etänä)
Jaakko Kohtala, Elintarviketeollisuusliitto ry, jäsen (Paikalla, etänä)
Juha Levonen, Elintarviketeollisuusliitto ry, varajäsen (Paikalla, läsnä)
Martti Hassila, Elintarviketeollisuusliitto ry, varajäsen (Paikalla, etänä)
Henna Paija, Paijan Suomen Teurastamoyrittäjät ry, jäsen (Poissa)
Kaarin Knuuttila, Suomen Teurastamoyrittäjät ry, varajäsen (Paikalla, etänä)
Jonas Laxåback, SLC, jäsen (Paikalla, etänä)
Christoffer Ingo, SLC, varajäsen (Poissa)
Kati Näsärö, Suomen Sikayrittäjät ry, jäsen (Paikalla, etänä)
Timo Heikkilä, Suomen Sikayrittäjät ry, varajäsen (Paikalla, etänä)
Mari Lukkariniemi, MTK, jäsen (Paikalla, läsnä)
Juha Lappalainen, MTK, varajäsen (Poissa)
Johanna Wallius, MMM, asiantuntija (Paikalla, läsnä)
Eveliina Palonen, MMM, asiantuntija (Paikalla, läsnä)
Joel Jurkola, MMM, asiantuntija (Paikalla, etänä)

Ina Toppari, toiminnanjohtaja, Eläinten terveys ETT ry (Paikalla, etänä)

1. Kokouksen aloittaminen ja järjestäytyminen

Minna-Mari Kaila kokouksen puheenjohtajana avasi kokouksen klo 9.00 ja käytiin yleisluontoista keskustelua aihepiiriin liittyvistä kysymyksistä, kuten salmonellarahaston perustamiseen liittyvistä tavoitteista ja haasteista. Lisäksi käytiin läpi kokoukseen osallistujat ja lyhyt esittäytymiskierros sekä todettiin, että myös jatkossa kokoukset järjestetään hybridimallilla, jossa osallistuminen on mahdollista joko etäyhteydellä tai paikan päällä ministeriön tiloissa, kunkin työryhmään osallistuvan valinnan mukaan.

2. Säädöshankkeen tausta (Kajsa Hakulin)

Kajsa Hakulin: Esiteltiin kansallinen salmonellatartuntoja ja salmonellatartuntojen hävittämisen korvauksia koskeva kansallinen lainsäädäntö, tilanne salmonellavakuutusten osalta ja LUKEn selvitys salmonellatorjunnan rahoituksen vaihtoehtoista. Kerrottiin, miksi MMM on päätenyt pitämään valtion rahaston perustamista parhaimpana ratkaisuna salmonellatorjunnan rahoitukseen. Kerrottiin LUKelta tilatusta uudesta selvityksestä, joka tulee koskemaan rahastoon kerättäviä maksuja.

Mari Lukkariniemi: Käytiin Mari Lukkariniemen aloitteesta keskustelua mm. säädöshankkeen 2/3 – enemmistövaatimuksesta eduskunnassa sekä tutkimuksesta, jonka Luonnonvarakeskus teki salmonellarahastosta MMM:n toimeksiannosta.

Jyri Inha: Käytiin Jyri Inhan aloitteesta keskustelua siitä, onko sika-alaa koskevia salmonellakysymyksiä mahdollista ratkaista osin tai kokonaan muilla keinoilla kuin nyt ehdotetulla rahastomallilla. Tunnistettiin, että vakuutusmaailman tukeminen saattaisi tällä hetkellä olla rahastomalliin nähden toissijainen mahdollisuus, mutta samalla todettiin, että vakuutusyhtiöt eivät ole katsoneet kannattavaksi lähteä laajassa mittakaavassa tarjoamaan kokonaisvaltaisia vakuutuksia salmonellariskin varalle sika-alan tuottajille ja että tähän ei todennäköisesti ole odotettavissa muutosta, mikäli valtio ei lähde tukemaan sika-alaa salmonellariskiä koskevissa kysymyksissä nyt aiotulla tavalla. Keskusteltiin myös siitä, että lähtökohtana valtion talouden ulkopuolisten rahastojen perustamisessa on se, että rahastoja perustetaan vain, jos se selvästi on välttämätöntä.

Käytiin myös keskustelua siitä, että onko nyt aiotulle valtion talouden ulkopuolisena rahastona salmonellavahinkotapauksia varten perustettavalle rahastolle haettavissa mallia jo olemassa olevista valtion talouden ulkopuolisista rahastoista, minkä osalta tuotiin esimerkkinä esiin valtion ympäristövahinkorahasto. Salmonellarahaston perustamista koskevana oikeudellisina kysymyksenä nähtiin Jyri Inhan puheenvuoron aikana ainakin kysymykset siitä, mikä olisi rahaston aineellinen vastuumalli sekä rahastoon osallisten eri parttien ja siis osapuolten vastuukysymykset, minkä lisäksi käytiin keskustelua myös siitä, minkälainen rahastotyyppi tulisi valita niistä rahastomalleista, jotka kuuluvat valtion talouden ulkopuolisen rahaston käsitteen piiriin.

Kajsa Hakulin: Maa- ja metsätalousministeriö on käynyt epävirallisia luottamuksellisia keskusteluja vakuutusten tukimahdollisuuksista kahden vakuutusyhtiön kanssa. Sitä ennen LUKE oli käynyt keskusteluja useamman vakuutusyhtiön kanssa. Kysyttiin malleja jälleenvakuutusten ja vakuutusmaksujen tukemiseen ja olisivatko vakuutusyhtiöt kiinnostuneita tällaisesta tuesta, jos vastineeksi pitäisi tarjota salmonellavakuutus kaikille sikayrityksille kohtuullisin ehdoin? Vastausten perusteella vakuutusyhtiöiden kiinnostus sikayritysten salmonellavakuutuksiin on laimeaa, vaikka valtiolta olisi mahdollista saada tukea.

Juha Levonen: Aihepiiriin liittyen on vakuutuslaitosten kanssa käyty keskustelua ryhmävakuutusmallista, jonka osalta 2-3 vakuutuslaitosta on osoittanut jossain määrin kiinnostusta, mutta todellisen kiinnostuksen vakuutuslaitosten osalta on tältä osin katsottu kohdistuneen kuluttajavakuutuksiin. Tästä huolimatta tarkoituksena on selvittää vielä vakuutusyhtiöiden kiinnostusta myös ryhmävakuutusmalliin.

Kaarin Knuuttila: Painotettiin, että valmistelussa on huomioitava erilaiset toimijat.

Jaakko Kohtala: Tuki Juha Levosen sanomaa ja toi lisäksi esiin, että jos teurastamojen ottamat ryhmävakuutukset eivät tarjoa täyttä turvaa, niin joudutaan käytännössä miettimään yksilövakuuttamisen keinoja, missä ehtona saatetaan usein pitää sitä, että vakuutus myönnetään, mikäli muukin vakuuttaminen on keskitetty samaan vakuutusyhtiöön. Piti mahdollisena, että tällaisen yksilövakuuttamisen tilanteessa joudutaan helposti tilanteeseen, jossa vakuutusturvaa joudutaan miettimään jopa vuosittain uudelleen.

Martti Hassila: Toi esiin, että joitakin vuosia sitten suurempi kiinnostus vakuutuslaitoksilla ryhmätuvakuutusten tarjoamiseen päättyi ja että joka tapauksessa vakuutuksissa omavastuuosuudet ovat muodostuneet melko korkeiksi. Tällä hetkellä ilmeisesti on olemassa saatavilla jonkin tyyppisiä tilakohtaisia vakuutuksia, missä ongelmaksi on arvioitu potentiaalinen riski tuottajien eriarvoisuuden esimerkiksi vakuutuslaitosten vuosittain maksamille korvauksille asettamien korvauskattojen eli ns. vakuutuskattojen johdosta, minkä seurauksena vakuutuslaitoksilla ei välttämättä käytännössä ole ollut loppuvuodesta mahdollisuutta ainakaan heti maksaa korvauksia, jos korvausten maksamiselle asetettu euromääräinen yläraja on tullut täyteen alkuvuodesta. Korvaukset on sittemmin pystytty maksamaan kokonaisuudessaan myöhemmin. Ei kuitenkaan voida pitää toivottavana, että vahinkotapahtuman ajankohdalla olisi merkitystä sille, milloin korvaus voidaan käytännössä maksaa.

Juha Levonen: Toi esiin, että Hassilan viittaamat korvauskatot eivät välttämättä ole aiheuttaneet ongelmia käytännössä, vaan käytäntönä on voinut olla esimerkiksi se, että korvauskaton tultua vastaan, vahingosta on maksettu ensin esimerkiksi 60 prosenttia ja seuraavana vuonna sitten loppuosuus.

Jaakko Kohtala: Toi esiin, että malli on jo olemassa sille, miten joissakin yrityksissä käytössä olevasta korvauskaton toimintaan liittyvästä leikkurista saadaan rakennettua sellainen, joka kohtelee vakuutettuja oikeudenmukaisesti.

Minna-Mari Kaila: Toi esiin, että vakuutusmaailma ja sen tarjoamat mahdollisuudet on tältä osin selvitetävää, vaikka välttämättä hyvää mallia rahaston kokonaan korvaavaksi vaihtoehdoksi ei olisi-kaan.

Timo Heikkilä: Korosti bioturvan merkitystä, jonka merkitys korostuu varsinkin isojen emakkosikalojen osalta. Tarkoituksenmukaista on, että vahinkoturvasta perittävässä maksuissa huomioitaisiin riskit.

Jaakko Kohtala: Toi esiin, että alan kannalta tärkeä on Luonnonvarakeskuksen laatima selvitys vakuutusten hankkimisen kustannustasosta ja siitä, että jos vakuutusmahdollisuutta lähdetään hyödyntämään, on ratkaisumallissa lähdettävä siitä, että vakuutusyhtiöillä on mahdollisuus tarjota kaikille tiloille kohtuuhintaista vakuutusta. Vakuuttamisen ongelmaksi näyttäytyy kuitenkin tällä hetkellä se ilmeinen seikka, että vakuutustoiminta on liiketoimintaa ja vakuutusyhtiöt hinnoittelevat vakuutukset aina riskiperusteisesti ja tämä ehkä jossain määrin ongelma myös rahastoratkaisuun päädyttäessä.

Minna-Mari Kaila: Toi esiin, että rahastonkin toiminta on suunniteltava niin, että rahaston toiminta on käytännössä mahdollista ja että tältä osin on huomioitava myös edellä puheenvuoroissa viitattu riskiperusteisuus.

3. Salmonellatorjunta elinkeinon näkökulmasta ja aikaisemmat torjunnan rahoitusta koskevat ratkaisuehdotukset (Ina Toppari)

Käytiin keskustelua Ina Topparin ppt-esitykseen pohjautuvan alustuksen perusteella otsikon aiheesta ja myös puheenjohtaja kiitti alustajaa hyvästä pohjustuksesta työryhmän työlle, josta katsottiin käyneen olennaisesti ilmi myös elinkeinon näkemyksiä nyt käsiteltävinä oleviin kysymyksiin.

4. Säädöshankkeen aikataulu talousarvionäkökulmasta (Joel Jurkola)

Käytiin Joel Jurkolan ppt-esitykseen pohjautuvaan alustukseen perustuen keskustelua säädöshankkeen arvioidusta aikataulusta talousarvionäkökulmasta. Tältä osin Jurkola toi esiin, että salmonellarahaston perustamista koskevaan säädöshankkeeseen liittyvä hallituksen esitys tulisi antaa ensi syksynä (2024) budjettilakina, jos sillä on vaikutuksia valtion talousarvioon. Tällöin hallituksen esityksen mukainen laki olisi mahdollista saattaa voimaan vuoden 2025 alusta. Valtion vuoden 2025 talousarvioehdotus valmistellaan keväällä, joten huhti- toukokuussa tulisi saada hankkeen säädösvalmistelijoilta tieto siitä, onko kyseinen hallituksen esitys annettavissa eduskunnalle syksyllä 2024 ja esitetäänkö lisää määrärahaa vuodelle 2025. Jos hallituksen esityksen antaminen viivästyisi syksystä 2024, olisi seuraava mahdollisuus viedä asianomainen hallituksen esitys eduskunnan käsiteltäväksi syksyllä 2025, jolloin lain voimaantulo viivästyisi vuodella, alkuvuoteen 2026. Käytiin myös keskustelua lain määräenemmistövaatimuksesta, joka tässä tapauksessa edellyttää 2/3 –enemmistöä eduskunnassa.

Minna-Mari Kaila: Toi esiin, että tavoite edelleen on, että hallituksen esitys on annettavissa syksyllä 2024, jos säädöshankkeella on vaikutusta talousarvioon, kuten todennäköisesti on.

Jyri Inha: Toi esiin, että asiassa on lähtökohtaisesti tähdättävä normaaliin budjettilakiaikatauluun (syksy 2024 HE), eikä lisätalousarvioesitysten aikatauluun.

5. Yleiskeskustelua säädöshankkeesta

Kajsa Hakulin: Toi esiin, että asiassa on lähtökohtaisesti syytä lähteä etsimään jotain hyvinkin yksinkertaista ratkaisua, jota on mahdollista parantaa tulevaisuudessa, mikäli tarvetta tällaiselle myöhemmin havaitaan. Esimerkiksi erityyppisten riskiluokitusten sisällyttämistä sikatilallisille voitaisiin harkita em. tavoin myöhemmässä vaiheessa, mikäli nyt voimaan saatettava salmonellarahastoa koskeva lainsäädäntö saatettaisiin voimaan nyt aiotussa aikataulussa.

Minna-Mari Kaila: Toi esiin, että kokonaisuuden kannalta haitallisinta olisi, mikäli säädöshankkeen antaminen viivästyisi nyt aiotusta aikataulusta, minkä vuoksi etenemistä pala kerrallaan, kuitenkin nyt aiotussa aikataulussa pidettiin hyvänä ratkaisuna, kuitenkin niin, että jos nyt aiottu rahastomalli osoittautuu toimivaksi, niin painetta laajentaa rahaston toimintaa ilmenisi varmasti myöhemmässä vaiheessa.

Mari Lukkariniemi: Kannatti ajatusta etenemistä haluttuun rahastomalliin em. tavoin pala kerrallaan pysyen kuitenkin nyt aiotussa aikataulussa ja jättäen tilaa mahdollisille tarkennuksille ja parannuksille sekä laajennuksille kerran voimaan saatettuun rahastomalliin myöhemmin. Toi esiin, että myöhemmin saattaa osoittautua tarpeelliseksi sikojen lisäksi muidenkin eläinlajien ja mahdollisesti salmonellan ohella myös muiden eläintautien sisällyttämistä nyt sikatuotantoa varten aiotussa aikataulussa perustettavaan rahastosta korvattavien tautitapausten piiriin.

Minna-Mari Kaila: Piti perusteltuna tässä vaiheessa viedä eteenpäin edellä esitettyä ns. yksinkertaista ja pelkästään sikojen salmonellatartuntoihin rajoittuvaa rahastomallia.

Jaakko Kohtala: Toi esiin, että nyt aiotun salmonellarahaston osalta käytännössä toimivaa mallia on hyvä miettiä yhdessä tässä työryhmässä, minkä lisäksi toi esiin haasteita ajattelussa, jossa sikatuotannossa ilmenevien salmonellatartuntojen korvaamisen osalta omaksutussa ratkaisussa taloudelliset tekijät eivät olisi ohjaavien tekijöiden keskiössä. Kuitenkin kannatti ajatusta siitä, että toimivaksi osoittautuessaan nyt aiotun rahastomallin käyttöalan laajentamista voitaisiin myöhemmässä vaiheessa pohtia ja harkita.

6. Työryhmän ohjelmaluonnos

Kajsa Hakulin: Käytiin läpi salmonellarahastotyöryhmän ohjelmaluonnosta ja todettiin, että ensimmäiselle kokoukselle ennakkoon asetetut asiakysymykset on tässä kokouksessa saatu MMM:n näkemyksen mukaan riittävästi käsiteltyä. Seuraavan kokouksen tarkoituksiksi asetettiin keskittyminen nyt aiotusti perustettavan valtiontalouden ulkopuolisen rahaston hallinnointimalliin sekä mahdolliseen Makera-yhteyteen, eli siihen, tulisiko nyt salmonellan torjumista varten perustaa kokonaan oma rahasto vai ainoastaan laajentaa Makera-rahaston toimintaa kattamaan myös nyt tarkoitettujen sikojen salmonellatartunnoista johtuvat taloudelliset menetykset sikatuottajille.

Todettiin, että työryhmän 3. kokouksessa 10.10.2023 on Luonnonvarakeskuksen Jarkko Niemelle varattu mahdollisuus tulla esittelemään Luonnonvarakeskuksen tekemää selvitystä nyt aiotusti perustettavaan rahastoon kerättävistä maksuista, joiden keräämisestä on tarkoitus säätää rahastolaissa. Rahaston käytännön toiminnan järjestämiseen liittyviin kysymyksiin, kuten esimerkiksi kerättäviin maksuihin ja sikatuottajien mahdollisiin omavastuuosuuksiin ja korvausjärjestelmää koskeviin kysymyksiin on 3. kokouksen lisäksi varattu mahdollisuus jatkaa keskustelua vielä työryhmän 4. kokouksessa 30.10.2023.

Työryhmän kahdessa viimeisessä kokouksessa, eli 5. (13.11.2023) ja 6. (15.12.2023) on tarkoitus käsitellä varsinaista kirjallista hallituksen esitysluonnosta, jota on jo lähdetty alustavasti valmistelemaan maa- ja metsätalousministeriössä.

Jyri Inha: Toi esiin, että työryhmän aiottu aikataulu ja asioiden juoksutus vaikuttavat perustelluilta ja järkeviltä. Kiinnitti huomiota, että erityisesti työryhmän 2. kokouksen asialistan mukaisesti tarkasteltavat kysymykset aiotusti perustettavan rahaston hallinnointimallia koskevista valinnoista vaikuttavat säädöshankkeen myöhemmän toteuttamisen kannalta keskeisiltä. Näki pohdittavaksi tulevana kysymyksenä tältä osin ainakin sen, millainen hallinnointimalli rahastolle tarvitaan. Lisäksi tilanteessa, jossa salmonellasta maksettavat korvaukset keskitettäisiin jo olemassa olevan Makera-rahaston yhteyteen, tulisi selvittää miten Makeraa nykyään hallinnoidaan ja miten tämä lisäys rahastomalliin edettäessä voidaan tehdä, ottaen huomioon selvitettäväksi tulevat kysymykset tällaisen salmonellan torjuntaa koskevan rahaston perustamista koskevista oikeudellisista näkökohdista ja siitä, millaisia käyttötarkoituksia varten tällainen rahasto voidaan lain puitteissa perustaa.

7. Muut asiat
Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.39.